Број 196. У Новом Саду у петак 5. септембра 1903. Година XXXVIII.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију, и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте ових киситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе.“

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Оснивање српских народних књижница.

Још само неколико дана деле нас од омладинског збора у Карловцима.

У програм омладинског рада стављено је и просветно питање. Српски народ стоји свуда рђаво са просветом, јер још велика већина српскога народа не зна ни читати ни писати, а просвета је врло важан фактор за напредак сваког народа. Но за српски народ нарочито има просвета велику важност, јер смо ми у политичком погледу расцепкани.

Омладина ће морати претресати на збору о нашим просветним приликама у свима крајевима, и како да се помогне „Просвјети“, „Српској Зори“, „Фонду св. Саве“ и другим просветним установама, да оне што боље развију своју снагу. Мора доћи у просветном питању и питање о српском универзитету и друга разна питања.

Нама је намера да проговоримо о оснивању српских народних књижница.

Православни Срби готово у свима крајевима, где год их има, имају врло лепу организацију у својим српско-православним црквеним општинама.

Помоћу тих наших народно-црквених општина моћићемо ми најлакше и најбрже подићи просветно наш народ.

Те општине учиниле су до данас врло великих услуга нашој просвети, и велику већину наших српских школа (изузевши слободне српске земље Србију и Црну Гору) и данас издржавају те општине.

Ми смо уверени да би се наши српски свећеници радо примили те дужности, да недељом и празником дају народу на читање добре и поучне књиге.

Школски одбор сваке општине имао би увек решити које и какве књиге да се купују и дају на читање народу, да не би долазиле у руку нашег народа рђаве књиге.

Средства за ове књижнице ми мислимо да би се нашла на овај начин:

Свака наша општина треба да сваке године ма и најмању своту одреди за куповање књига за своју књижницу, а најзгодније је да свака наша општина буде члан „Матице Српске“, па онда докле год постоји, добија **бесплатно** сва издања „Матице Српске“ у Новом Саду, а за чланарину плати се 100 круна једанпут за увек, а то се може и у оброцима исплатити. Која је богатија општина, може постати и добротвором „Српске Књижевне Задруге“ у Београду, а добија се сваке године леп број добрих књига, а плати се једанпут за увек 150 круна, а ова свота може се и у оброцима исплатити.

У овом питању могу нама Србима ђацима бити узором хрватски ђаци, који у самом Загорју основаше 25—30 сеоских књижница, а још код њих и нема уређених народно-црквених општина, него су жупници све и сва, и кад су се њихови жупници примили тог родољубивог посла да држе код себе те књиге и дају народу на читање, ми смо уверени да ће и наши српски свећеници примити се овог посла, који баш није тако тежак, али може народу бити од врло велике користи. Браћа Срби муслимани и римокатолици знаће опет, познавајући своје прилике, наћи начина, како да се код њих ово питање оствари, јер ће и они бити бројно заступљени на омладинском збору у Карловцима.

О оснивању српских народних књижница расправљано је код нас више пута, а у најновије време писали су о тој теми г. г. Милорад Петровић и Милан Поповић.

Ми омладинци, могли би ову мисао о оснивању српских народних књижница најлакше остварити, а оснујмо само сваки у свом месту, па смо много учинили, а те су књижнице потребне не само у селима, него и у свима нашим, па и највећим местима, но свакако, да свуда према публици треба стварати и књижницу.

Проговорисмо сад пред збор ово неколико речи о српским народним књижницама, па на збору при претресању просветног питања гледаћемо да и ово питање дође на ред.

Младен Ђорђевић,
правник.

Не идите у Америку.

Новиве „Слобода“ које излазе у Сан-Франциску, Америци, донеле су већ један чланак под насловом „Не идите у Америку.“ Сад доноси одзив на тај чланак (у броју 30. од ове године) тај чланак гласи:

„Из једног мјеста плодне Калифорније, где су најбољи услови за успех земљорадничке задруге, ма било у ком облику, пише нам између осталога наш пријатељ овако:

Ваш чланак у предвадњем броју „Слободе“ под насловом „Не идите у Америку“ веома се допао свима овде који истински мисле о срећи и напретку нашега народа у Америци. Да сам кадар, узео бих ствар на себе и крчио пута колико бих могао; али не иде. Говорио сам јуче са госп. *.... *) по што је прочитао „Слободу“ и замолио га да он што напише за лист, како би ваша племенита мисао, потпомогнута појединцима, продрла јаче у народ и мало по мало постала стварном чињеницом; али, видим, и он се нећка, испричава се да је клонуо — да га је издала снага за така озбиљна и тешка предузећа која су за много јача плећа од његових итд. Но опет рекби, његова племенита душ осећа потребу да помогне овом нашем бедном народу, који је остављен самом себи крај толиких својих интелигентних људи, који се рекби надмећу да му помогну, али не знаду ни сами како. Не мање од две уре задржао ме је и о свему се са мном разговарао. У колико сам ствар разумео, он би био довољан да удари сад темељ земљорадничкој задрузи овде, само да је кога да стане уз оног

*) Ово је једна врло уважена особа, која би била најспособнија да прикупи око себе леп део оних људи те би се могли жртвовати да пораде за општу корист нашега народа у Калифорнији.

ПОДЛИСТАК.

ПОД ЗЕМЉОМ У АМЕРИЦИ.

Србин из Боке. Лазар С. Ћурић, написао је и издао у Сан-Фрациску песму о својим јадима. Доносимо ту песму у »Застави«, јер је доста занимљива.

Бог помог'о и нећељо света
На далеко с ову страну св'јета!
Србин ђеље нешто од дрвета,
А згулио кожу са јарета,
Од коњчета угулио струња,
Још купио од тамјана груња,
Па од тога гусле направио,
А градећи пјесму саставио:
Молим ти се Боже Створитељу,
И цијелог св'јета Спаситељу!
Даруј мени Ти Твојега дара,
И у срцу родољубног жара,
Да покажем мојим земљацима
Как' живимо у овим земљама.
Јер не знаду што ми овђе знамо,
С тога трче сваки дан овамо.
Зато ако жеља вуче кога,
Нека чује жељу срца мога:
Кад сам био ја у томе крају
У правоме земаљскоме рају,
И мене је пуста жеља вукла,
И у главу нека мис'о тукла:
Амо доћи и ископат злата,
Пак се вратит на рођена врата.
Ал' сад видим да сам с' преварио
И планове моје помрсио,
Те се кајем што сам учинио,
И лијепу Боку оставио,
А ломим се кроз ове планине
И под земљом у мрачне јамине.
Али опет не ваља шарати,
Нит противу земље говорити,
Која но је међ другим земљама,
Као сјајан мјесец међ' звјездама;
У напретку, праву и у реду,
И у сваком осталом погледу;
У слободи сваком је једнака,
За богата као за просјака,
Ал је, брате, за Србина ладна,
Необична и одвише јадна.
Ево како: сад ћу ти причати,
Ако ћеш ме мало послушати.
Треба теби све заборавити,
К'о да си се изнова родио,
И у други свијет преселио,
Ђе му незнаш рода ни језика.
У томе је баш мука велика.
Треба теби свом снагом радити
За енглески језик научити.
Он је тврђи од сваког камена,
У св'јету га оваквога нема.
Енглез збори к'о безуба жена
Би рекао да жваће сијена,
Оба т' ува ваља наклонити
Ако ћеш га штогођ разумјети;
Да би хтио с њиме говорити,
Обје т' усне ваља прикупити,
Међу зубе језик задржати,
Ако мислиш штогођ заустити:
Питат радњу (и за друге ствари),
Коју с муком можеш уватити;
Ако немаш добра пријатеља
Готова је за те мука веља,
Може проћи и три љета равно,
Да за тебе свуда буде тавно,
Па да газиш од мјеста до мјеста
А не знадеш отворити уста,
Још нестало у џеп талијера —
»Пури бад је, божја ти је вјера!
Тад се сјетиш што си учинио
И у какву бруку угазио.
Ал све б' ове муке опростио
И с временом све заборавио,
Ал чуј, брате јаде наприједа,
Како теби Србин припов'једа,
Да би почем добре среће био
И у »мину« радит започео,
Тад ћеш виђет пријед смрти своје
Како гине јадно т'јело твоје,
Јер је »мина« кућа наопака
Од тамнице баш је гора свака,
У дубину пусту закопана,
У камену тврду ископана,
Ђе' но нема довољно одуха,
На машину дају ти ваздуха.
Вазда св'јећа у крај тебе гори,
А т'јело се са камењем бори.
Руке раде, нигда не патишу,
А прси ти жалосно уздишу,
Јер су пуне дима отровнога
Од »ђајина« праха бијелога,
Али и то Богом просто да је,
Но сад чуј ти друге уздисаје.
У прољеће кад удари вода,
Баш је љепше чувати говеда,
А један пут на дан ужинати,
Нег' под земљом ваздан благовати;

узвишеног старца! Свак се може уверити да наше племе у Калифорнији сном мртвим спава. Али где је кога да га разбуди! Добро сте казали сви смо повучени у се, зазиремо један од другога, мрзимо се. Нема никога што би нас иоле приближило једно к другоме. Залуд су сви листови што их имамо — не би нам могли помоћи, па да сваким даном износе наше мане у оноликој мери у колико то чиче са врлинама и да нас куде онолико колико хвале. Ништа нас не би здрулило као опћи интерес. Али где је тај син да нам пружи средства за успјех?....

Не мање од две стотине наших башибозука, што из Боке, што из Црне Горе и Херцеговине, што из Далмације исте су судбе овде, по васцели дан ту се игра бришкуле, трешета, „Hcarths“-а, „Pedra“ и оне злосретне „Poke“, која им даде по оку и по глави. Свему тому узрок су суве смокве, чија берба траје само 40 дана у години. Половина од овог броја нашег народа само раде на смоквама, а за друго не ће ни да чују. Дакле 40 дана радње у 365!

Ја ћу да завршим, а ви како хоћете: можете с писмом у кош, а можете га изнети и на јавност, Како ми је из пера, онако је из срца.“

Важна наредба за свечаре.

(Глас из будимске епархије.)

Наши свечари о већим празницима имају и могу слушати богослужење бесплатно, дочим они, који су свечари о мањим празницима или да кажем незаповедним празницима, немају те среће, да иду у цркву и да се помоле Богу и свом крсном имену. Сваки свечар, ако то жели, мора платити, ако је још сирома, он не може ни то учинити. Наш рескрипт постоји више од 30 година, истом је сада изашла наредба будимске конзисторије за свечаре и како ваља то разумети. Ми ћемо ту наредбу дословце навести за ширу публику, јер је она издана свештеницима, а нису нашли за вредно, да ту наредбу саопште општинама и свима свечарима на знање и равнање; па тој мани хоћемо овде да доскочимо и у јавном гласилу означимо. Томе је дало повода један случај у Бану. У том селу постоји до 20 кућа свечара о св Пантелејмону и то породица Дворнић. Она је имала обичај осим своје свечарске водице, да свака кућа плаћа по 20 потура и од те суме дала нешто пароху, певцу, свеће и остало и за то је служио литургију свештеник. Како је дошао млади парох, њему није било право, да по тако јефтину цену служи о св. Пантелији, јер то није заповедни светац, он је тражио већу суму, па се из тога изродио спор. Свечари се обрате молбом на конзисторију и ова нареди, да свештеник и онако треба да служи сваки дан, па ма то један свечар био, он мора бесплатно служити, само свечар има се побринути за певца, просфоре и свеће. Ево те наредбе, која ми је до руку дошла истом сада:

Ad J. K. 125/зап. ex 1902.

Пречасном и часном парохијалном свештенству епархије будимске.

„Поводом конкретног случаја, да један парохијални свештеник није хтео литургију служити на жељу својих парохијана на онај незаповедни празник, на који су они своје крсно име славили — само за то, што му нису дали онолику награду, колику је он захтевао, обнашла је конзисторија ова у седници својој од потписаног дана и под горњим бројем наредити, да подручно парохијално свештенство има са обзиром на то што би — строго узевши — сваки дан имало свету литургију служити и што би држањем свете литургије само уз награду сиромашнији парохијани лишени били верске утјехе на дан славе крснога имена свога, који је за њих исто тако важан и свечан, као што је н. пр. свети Никола за оне, који њега славе за своје крсно име и напослетку што превишњи краљевски рескрипт од 10. августа 1868. г. за овакву литургију никакву награду не прописује — свету литургију заједно са јутрењем и бесплатно у оне незаповедне празнике, када ма и један парохијанин своје крсно име слави, ако се парохијанин за све, што је за св. литургију потребно, као просфоре, свеће и певца о свом трошку побрину.

О чему се наслов ради знања и равнања овим извештава, имајући ову наредбу ради свагдашњег набљудавања у циркуларни протокол свој увести.

Из седнице епархијске конзисторије будимске, држане у Будимпешти 31. октобра (13. новембра) 1902. — Лукијан с. р. епископ“.

То би била та наредба за свечаре, која се оснива на краљевском рескрипту и дисциплинарним правилима за свештенике. Али није то само један случај, има тога и више. Писцу ових редака је познат леп пример кишфалубског пароха Ст. Михалцића, који одавна практикује свакоме свечару у незаповедне празнике држи јутрење са часовима бесплатно, а такав обичај има и у Липови.

Варањац.

Иза тога по ноћи радити —
То су муке за припов'једати.
Немаш снаге а немаш живости,
Као што је у друге младости,
Но подземна тама убије те,
А у ноћи радња сломије те,
Воље немаш ни с ким говорити,
А још црње ишта окусити.
Опасности ми смо изложени
Грозној смрти вазда подложени,
У образу крви не имамо,
К'о самртни грешник изгледамо,
Ваља прати, кувати, крпити,
За несрећу коју заштећети.
'ваки ти је живот у радника.
Много грђи него у војника.
Ми рудари тужне мајке синци,
Изгледамо као пустињаци.
Испод земље младост изгубимо,
Свакојако живот проводимо.
Цркве нема нити свјештеника.
Да опоје тужна самртника,
Многи наши црне дане скрате,
Многи јадни самом главом плате.
А ја вама ово сада рећ' ћу,
Да за златом више чезнут не ћу.
И не з'во се више ја Србином.
Веће дивљим каквим Аварином,
Ако ћу ја више живјет' вако,
Да би' пош'о у ђаволи пако,
Ја рударску сву већ виђу срећу,
Па овако више живјет не ћу. —
То изусти, гудало испусти.

Нови Сад, 4. септембра.

Бугарска прети ратом. Најновије вести казују, да ће за врло кратко време доћи насигурно до рата између Бугарске и Турске. У Бугарској бива све то јача странка, која тражи са Турском рат.

Бугарска је позвала на оружје један део своје резерве и хоће да их шаље на границу. Уједно је бугарски министар председник и министар спољних послова генерал Петров упутио депешу аустро-угарској, руској и француској влади. Жали се, што се Турска све јаче оружа. А оружање Турске само ће појачати свирепства на граници Бугарске и у Македонији. И ако Турска не престане с оружањем, онда ће Бугарска морати са своје стране да предузме потребне мере.

Из свега овога, а и онога што је до сад било, сматрају у Цариграду, да је рат неизбежан, јер Турска неможе да се не оружа, кад је у Македонији покор и кад се боји напада бугарског.

Но док се Бугарска спрема за рат, није ни са Србијом ни са Црном Гором удесила што треба. Она хоће све за себе и све по својој вољи, као да је сама. Румунија је против Бугарске, а Грци траже да их Турци приме у добровољце, да се боре против Бугарске.

Србија и Црна Гора не могу помагати Турску, али ће морати засебно радити, да помогну браћи својој у Старој Србији и Македонији. И ово је велико зло, али Бугарска је данас толико уображена и настрана да је с њом немогућа заједница.

У овај мах је то једина срећа Турске. Јер она може имати наде само дотле, док јој се испуњава њена свакидашња жеља и молитва:

— Не сједини Боже каурина!

Из Србије.

Београд, 3. септ.

За мало дана биће избори за народну скупштину, а 14. о. мсца састаће се и сама скупштина При помисли на то, можемо да одахнемо. Јер то значи, ускоро ћемо добити владу, која ће бити прави израз народне воље. Кад прођу избори не може нико више рећи, да се не зна како народ мисли. Народ ће то показати на изборима несумњиво, а влада ће бити састављена из скупштинске већине.

Кад се то догоди, престаће и досадање трзавице. Те су трзавице у многоме потицале отуда, што су поједини људи, који су данас на главним местима, гледали да и даље остану на тим местима и ако немају већине.

Ваш новосадски „Браник“ пружио је за то највише доказа и на њега су сад јако љути либерали. Истина, он је хтео да им помогне, али: „Сачувај Боже непромишљена пријатеља!“

Ваш се „Браник“ лепо избрбљао и рекао оно што му је на срцу. Почео је недавно да плаче у једном свом чланку, како је Србија несретна и како ће да наступи зло. А замислите зашто? Зато, што ће ускоро да дође у Србији влада, коју жели народна већина. Доћи ће радикали, јер да они имају огромну већину у народу, у то не сумња ни „Браник“. И он поче да кука, како у новом министарству неће бити либерала, а то је зло.

Ова се кукњава не би ни опазила у Србији, да није један београдски лист скренуо пажњу на то. И запитао: Дакле либерали држе да је несрећа по Србију, ако дођу на владу људи из већине?! Та у чему се и састоји уставност, да не седе на управи земље људи, које народ неће, него људи, које народ хоће. И из чега су се догађале несреће у Србији, ако не због тога, што су краљ Милан и краљ Александар редовно доводили на владу људе, које народ није хтео, те је због тог био вечити рат и несрећа?!

Из писања новосадског „Браника“ видело се, како мисле и либерали у Србији. Само што се они стидеше да то јавно кажу, а „Браник“ се избрбљао. Није им стало да ствари у Србији иду по правди и правилима устава. Главно је да либерали стоје на челу, а Србији како Бог да. Као што рекох либерали су јако огорчени, што се „Браник“ избрбљао и показао их у правој боји. И многи говоре: Од Полита смо се надали паметнијој политици!

Суђење протузавереницима отпочело је у београдском граду, али у овај мах није завршено и још се не зна, како је испало. Што се год јаче ближе избори, то се у земљи све јаче умирује јавно мнење.

Криза.

Будимпешта, 3. септембра.

Две су ствари на дневном реду, о којима се највише говори. Једна је изгреди у војсци, а друга је криза владе. Што се тиче изгреда у војсци, то се боје, да ће се ови у повећаној мери показати 1 ога октобра, кад ислужени војници неће моћи да иду својим кућама Признаје се, да је незадовољство у војсци из дана у дан веће.

Што се тиче кризе, највише се говори о конференцији владине странке и бившем министру председнику Селу. У владиној странци, у којој иначе рије јако међусобна несношљивост и такмачење, по среди су две главне струје. Једна, која не мирује и све живље тражи састанак конференције, а друга, која по сваку цену хоће да спречи тај састанак. Хоће ли бити те

конференције или не, то је тешко рећи. Но једно је сигурно, буде ли те конференције ускоро, она потајна разривеност, која влада у њој избила би јавно.

Данас се и опет највише говори о Селу, његовом путу у Рајхенау, о његовом састанку са аустријским министром председником Кербером. Тврди се, да је Сел пре тога био у Бечу и да је примио на себе, да изведе земљу из овога заплета. То као да је опште мишљење а друго подељено мишљење је: хоће ли Сел сам примити државну крму у руке, или ће утрти пут за то другом коме, као н. пр. грофу Андрашију. Но велико је питање у опште, хоће ли то и Селу поћи за руком. Овде су са врло великим нестрпљењем очекивали, да ли ће се Сел из Рајхенау-а вратити право у Будимпешту, но Сел до овог часа није стигао овамо, те по томе је без сумње отишао право на своје добро у Ратот. Ова већ позната закопчаност Селова наљутила је и данас можда више но икад радознале политичаре. О мисији Селовој вели опозиција само толико, да дворска политика није требала прво да покушава са Тисом, Хедерваријем, Андрашијем и другим већ одмах са Селом А данас је можда касно да ће и Сел моћи што да учини.

Писмо из Босне.

(*Допис „Застави“.*)

Бихаћ, мјесеца августа 1903.

Срби града Бихаћа поднијели су у почетку ове године овдашњој котарској власти власторучно потписану слиједећу изјаву:

„Пошто је неки од чланова овдашњег хрватског тамбурашког друштва „Крајишник“, још прије неколике године дана — када је то друштво на једној светосавској прослави свирало, као и онда, када је била приређена забава за набаву једнога сахата на овдашњој римокатоличкој цркви, коју забаву Срби грађани посјетише у огромном броју — неки од чланова тога друштва у оба пута увриједио је јавно у новинама овдашњи српски православни народ, назвавши га у листу „Хрватско Право“ — између осталих погрдних имена — „вуковима у овчијој кожи“, и пошто то друштво, односно представници тога друштва, не хтједоше на позив овдашње српске православне црквено-школске општине тај поступак порећи, односно дописника самога за тај недостојни нападај осудити, — то је овдашњи српски православни народ још од тога доба с тим друштвом све везе са свијем растргао, те нити је с њиме желио какве заједнице имати, нити је вољан био учествовати онђе, гдје оно као друштво судјелује. Дешава се чешће пута, да у овом граду поједине корпорације приређују јавне забаве у најплеменитију хуманитарну сврху, у којима забавама и то друштво „Крајишник“ као свирачи учествују, те се на такове забаве и овдашњи Срби позивљу, — с тога, да не би било послије никаквог кривог разумјевања, т. ј. да не би неко мислио да Срби у таковим приликама не учествују због онога, који забаву приређује, или да не праве због шта другога какву демонстрацију, као што се то обично у таким приликама може мислити, то овим изјављујемо и јављамо том славном котарском уреду као својој надлежној политичкој власти, да од селе ни на какву забаву, па макар какова та забава била, и макар ради шта се она приређивала, и макар коју и у какву сврху држао — не може у њој присуствовати ни један Србин као преставник других Срба, само ако на такој забави, односно свечаности, буде свирало овдашње тамбурашко хрватско друштво „Крајишник“.

Јављајући ово том славном котарском уреду, молимо, да се ова наша изјава изволи узети на знање, те својим начином и путом другима до знања ставити“.

(Слиједе власторучни потписи.)

Један примјерак горње изјаве одпослан је славном уредништву „Српског Вјесника“ у Мостар, да се са потписима одштампа, — али на жалост, до данас свјетла угледала није — те се о томе разно коментира по Бихаћу, да уредништво није хтјело штампати, док други говоркају да је цензура забранила.

Од дана окупације Босне и Херцеговине, присуствовали су овдашњи Срби сваке године банкету у славу превишњег рођен-дана.

Ове године надајући се, да ће котарска област на спрам Срба толико обазривости имати погледом на горњу изјаву — дошли су по обичају и Срби, да присуствују томе банкету, али на жалост чим су ступили у предсобље овдашње чиновничке касине у којој се обично банкет обдржава, видили су, да су се у очекивању преварили јер је котарска област позвала оне исте свираче који су горњу изјаву изазвали, — те тако Србима не преоста ништа него демонстративно напустише салу — неприсуствовавши банкету у славу превишњег рођен дана.

Да је то котарска област на влаш уперила да Србе изазове, и да по потреби у својим лажним извјештајима предпоставље ној вишој власти тим одсуством Срба послужити се може — као да су Срби нелојални — о томе нема двојбе — а тим више што је горња изјава предата у руке самоме котарскоме престојнику Фајфалику, друго што у граду Бихаћу имаде ватрогасна музика градске општине, која при разним приликама концентрира.

Овако поступа овдашња котарска област са отменијем грађанима Србима, а са тежацима као доље:

Премда имамо градску општину, којој од свега и свачега што се у подручју ове градске општине конзумира, општински намет плаћамо, од којега у најновије доба нису ни они ослобођени, који изван подручја ове градске општине пребивају — него и они по налогу котарске власти морају плаћати намет јер је провоз укинула котарска област — то ипак приморавају се сиромашни сељани, да у вароши Бихаћу по који дан тесте чисте и то у врјеме највећих и најнужнијих пољских послова.

Пред сам превишњи рођен-дан командирале су жандарске постаје много сељака са писменим цедуљицама — „да се пријави поглавитом котарском престојнику“. Ови сиромаси који су сузним очима морали оставити вршајеве не довршене а други пожњевено жито а не садјевено — могао си их видити, како чисте тесте, и шеталиште код „тениса“ — да сутра дан господа не запраше хаљина и ципела а госпође сукања.

Сада настаје питање у шта се троше новци градске општине, кад не може дотећи за чишћење теста и игралишта — него се нагоне сељани — који плаћањем пореза масне плаће господи чиновницима пружају — да остављају жита не пожневена, ливаде не покошене, само, да се господском ћефу удовољи.

Кад бих отпочео описивати све неспособности којима је овдашњи котарски престојник обдарен, то би за сигурно могао написати неколико дебелих свезака — али да не досађујем изнијећу овде некоје.

Као у свакоме котару Босне и Херцеговине тако исто и у овоме котару, дјелито је жито из подпорне закладе — те не само што народ то жито, а наиме кукуруз мора сада да плаћа по 25 потура по оки — него усљед тога што је исто жито гњило — покварено било, много је народа од тога жита помрло хранећи се истим — те се је догађало, да је у околним мјестима по петоро и више на дан умирало — без да се испитивало узрок томе брзом и многом умирању.

Око подјеле жита, који посао је престојник Фајфалик препустио своме канцелисти није се ни најмање бринуо — премда сво жито што је издато стоји до 130.000 круна (сто тридесет хиљада круна) — те пошто се рачуни не подударају морају многи тежаци који су добили 150 (сто педесет) ока пшенице да плате сада 60 (шестдесет) круна, по томе стоји свака ока 40 хелера. Кад се овако сељак гули, онда се није ни чудити, зашто је наш народ до просјачког штапа дођеран.

Тако код нас политичке власти раде, кад свестране новине у свјет трубе, како заједнички финанц министар г. Бурјан настоји, да праведнијем српскијем захтјевима удовољи, и како је сарајевска влада у томе погледу већ прве кораке учинила и т. д.

Ја ко велим, ако је министарству и земаљској влади до збиље, да дође до споразума, онда без двојбе ће бити од потребе, да се како министарство тако и земаљска влада побрину за чиновнике, који познају народ, који су вољни са народом а не против народа радити — као ови овде, који по читаве товаре нерјешених списа на асталима пусте, да лежу — а сељак ако дође распитивати за своју ствар онда га се лепо устави на који дан, да чисти тесте. Дакле господин министар Бурјан треба да добро прорешета међу управним и осталим политичким чиновницима који су само за параде, па онда могао би говор се одпочети о споразумевању.

Толико написа вођен духом покојног Митра Пепића народног мудраца поради истине, а ви господине уредниче примите искрену захвалност.

X.

Ст. Србија и Мађедонија.

Док у Старој Србији и Мађедонији влада потпуна анархија, убијање, палеж, отимачина и зверство, комеша се јако и у суседним заинтересованим државама.

Грчка као да је отворено стала уз Турску. И то не само званична Грчка, већ и незванична. Добровољци грчки нуде се у турску војску, да иду у борбу у Мађедонију. Турска их прима, а тако је и пре два дана 100 грчких добровољаца ступило у турске редове. Лукави Грк се нада, да ће на овај начин из данашњег заплета извући користи по себе.

Бугарска позива под оружје и резерве. Званичан извештај о том вели, како бугарска влада зато сазива један део резерве под оружје, да би стражу на граници што боље учврстила. И додаје се још, како је званична бугарска упутила ноту на заинтересоване државе, у којој вели, како Турска без икакве потребе јако умножава своју војску у Старој Србији и Мађедонији. То ће пак изазвати у тим земљама још већа зверства и покоље, а приморава и Бугарску, да учини потребне мере против опасности, која им отуда прети. У опште се вели, да ће између Турске и Бугарске доћи до отворена сукоба и правог рата.

Бечка и будимпештанска штампа врло много пишу о томе, што је аустро угарска флота у Поли добила налог, да буде спремна, да се крене у балканске воде. Званично се врло лабаво опровргава та вест, а незванично мишљење је јако подељено. Једни покушавају, да оправдају тај поступак, и веле, да потпуна анархија у Мађедонији и Старој Србији то захтева, док други не одобравају то и виде, да се Аустро-Угарска може да заплете без невоље у замршај, коме је крај недогледан.

У политичким круговима се врло много говори о томе, како је између Русије и Турске дошло до заплета. Русија негодује што Турска хоће да изазове отворен сукоб са Бугарском, те тиме заплете и Русију у те метеже. Тврди се и о кретању руске флоте у балканске воде.

* * *

Из Охрида јављају, да је у Дебарци био крвав сукоб између војске и комита. Турци тврде, да су побили на стотину комита, а сами да су изгубили десет људи. Међу тим добро обавештени људи причају, да је пало педесет турских војника и башибозука, а од комита је остало десет мртвих на бојноме пољу и четири рањена.

А Дебарскоме Дримколу Арнаути су побили неколико Срба и отерали стоку из једнога села у Малесију.

Из Битоља јављају: Једна потера од две-

ста Арнаута пошла је више села Присовјана на чету комита, која је иза згодних заседа опалила плотун и оборила неколико Арнаута. Остали се на то дадоше у бегство, а комите остадоше на своме положају са малим губитцима.

Преко обичаја, око пола ноћи, пошла је војска из Охрида кроз струшко поље, да би до зоре стигла комите, које су се одмарале на некоме месту. На путу је нападне четица од 15 комита, која је ишла путем, али се заклонила, чим је чула гунгулу. Војска се престрави од тога изненадног напада, па нагне натраг. Комите опале још неколико пушака, па се и сами склоне на другу страну. Сада ни једна потера на комите не полази ноћу.

Јављају из Охрида, да су се у охридски крај вратили многи из планине, надајући се, да им, према обећању Хилми пашину, неће ништа бити. Ну чим су се вратили, спроведени су у Охрид ни живи ни мртви, јер су их аскери још на путу испребијали.

Из Солуна јављају. Валији је било јављено, да једна комитска чета крстари у околини варошице Галаче и позива народ на устанак. Па како у томе крају живе искључиво Грци неко је од њих то и доставио власти. Валија је послао један одрен војске, да мотри на ту чету.

Из Реке се сазнаје, да тамо нема комита, али власти злостављају Хришћане, тражећи оружје, које су им бајаги комите дале.

Резолуција
богословске омладине карловачке.

30. авг. о. г. одржала је богословска омладина збор на коме је донела ову резолуцију односно омладинског збора.

1. Богословска омладина не може учествовати на омладинском збору.

2. Богословска омладина познајући потребе свога народа и знајући своје дужности радиће свим силама на упапређењу свога народа у савременом правцу и ако не може ступити у коло организоване омладине.

Мотивација: Дисциплинарна правила не дозвољавају јој учествовање на збору и с пасивним правом.

Богословска омладина не може примити на себе одговорност за рад омл. збора учествујући само с активним правом.

ДОПИСИ.

Срп. Кларија. (*Жалосно стање црквене општине и школа. — Нехат епарх. власти.*) Ово је заиста једини случај у целом Српству код нас. Зато износим на јавност, да чује српски народ, од куд је зло, и зашто назадујемо. Две године је од кад је распуштена црквена скупштина. Управни одбор вршио је дужност $1^1/_4$ год. па је захвалио, и молио да се одреди избор скупштине. Обављен буде избор, но због неправилности уложен је протест. Још у половини марта о. г. буде одређен др. С. Путник из В. Кикинде као изасланик епарх. власти да учини извиђај, и ето од 5 месеци није дошао, да извиди ствар, те тако стојимо у неизвесности. А што је ван овога наше зло и срамота, парох и учитељи од 3 месеца не добише плату, школе треба да се почну, нема ко да води бригу, нит' ко да даде новаца, за потребне ствари. Председник управ. одбора руководио је касом парохијалног и учитељског новца, па од 5 недеља тера га управни одбор да положи рачуне, а он није у стању. Од црквеног новца 3982 круне држао је код себе од 16. маја о. г. до данас, без камате, ма да му је управ. одбор наложио да однесе у штедионицу, он није учинио. Знају да се епарх. власт не брине па се не боје, чујем да су парох и учитељ тражили г. ревизора, и молили да изађе напоље, ал' не би ништа. Чудновато је да г. ревизор не излази у такве општине, те да извиди ствари, да се нехатни касири и председници доведу у ред, па да исти увиде, да и у српској епарх. темишварској има ко води бригу о реду, те да се и остали посаветују, те да престане оно зло газдовање по српским црквеним општинама у овој епархији. Зар 5 месеци треба од В. Кикинде до Кларије да се изиђе и извиди ствар, зар тако господи који су у епарх. управи лежи на срцу напредак и ред у епархији? Написах штов. г. уредниче ову жалосну истину да српски народ види где је зло.

Добрурад.

У патријаршији.

Патријарх Георгије разговара с једним својим пријатељем из Будимпеште.

— Шта је за Бога?! пита отац Георгије. Ништа не радите, да се потврди мој предлог о Текелијином фонду.

— Радимо ми, ал је ствар мучна.

— Па бар оно да се потврди, што се тиче епископских плата. Да можемо бирати Летића за темишварског владику.

— Па баш та ствар највише запиње.

— Зашто би запињала?

— Зато, јер ви хоћете сасвим друго, но што је Сава Текелија наредио у свом тестаменту: Он је оставио, да се у Араду оснује српско владичанство. И да српски владика добија из његовог фонда годишње 20.000 форината.

— Е ал ми нисмо основали то владичанство и нећемо да га оснујемо.

— Па добро, нећете. Али је за тај случај оставио Сава Текелија у тестаменту, да се тих 20.000 форината поделе на дотацију пароха арадске дијецезе из племена српског и православне вероисповести. А ви хоћете, да тих 20.000 фор. добије темишварски владика или да се подели на остале владике.

— Па?

— Па нико не сме да изађе с тим пред краља и препоручи му такво што. Ја сам се обраћао некима, а они кажу: — За бога, ми не разумемо шта хоће тај ваш патријарх. Ваљда нисмо у шуми. То би значило отети новац од парохијског свештенства и дати га владикама.

— Ех, бајаги! Не сме нико да изађе с тим пред владара. Зар се владару мора показати тестамент. Ја сам све у мом предлогу сасвим лепо завио и преокренуо. Нек само пробају. Шта сам све ја пробао у свом животу, па — може.

— Ама за Бога Ваша Светост.

Нема ту за Бога. Мислите ваљда да ће се Сава Текелија превртнути у гробу. Не бојте се неће: А народ ако мало и ларма, не чини ништа. Од кад тај народ ларма и грди ме па сам се ето од то доба нагојио са два килограма. Само треба пробати, па ће се видети, да све може . . .

В—ан.

Вести из места и са стране.

Седница Школског Савета.

Школски Савет сазват је у своје редовно заседање за 11. (24.) септембар о. г.

Бранкова прослава.

Прославу педесетогодишњице смрти Бранкове приређује одбор у Котору дана 7. (20.) септембра 1903. са установљењем српске народне библиотеке у Котору. 1. Парастос у парохијалној цркви св. Луке с учествовањем српског певачког друштва „Јединства“. 2. Седница и оснивање српске народне библиотеке слиједиће у 11 сати у дворани српске читаонице. Академија у дворани кафане „Дојми“; почетак у 8 сати вечер. 4 Игранка.

Забрањен збор.

Јављају из Осека: Странка права сазвала је била за идућу недељу збор у Винковцима, где је хтела да се огранизује. Власт је забранила овај збор.

Неуплаћена пореза.

У Торонталској жупанији има канда највише заостатка у порезу. У току ове године није уплаћено 5 милијона круна пореза, а то је, није уплаћена већа половина за ову годину. Велики жупан Делиманић упозорио јк порезнике, да ће они имати врло велике незгоде кад престане ванзаконско стање, јер ће се тада морати утеривати пореза на најодлучнији начин.

Бројно опадање Француске.

Ма колико да се француска влада, па и француско друштво кренуше, да спрече бројно опадање француског народа, успех је врло слаб. Већ се вели, да у Француској нема деце, јер на 10,834.247 породица рачуна се, да је 1,845.247 породица без и једног дјетета; 2,638.752 породице имају само једно дете; 2,379.259 породица имају већ два детета; 1,593.387 породица још су сретније, јер имају по троје деце; 784.162 породице имају четири детета; 184.582 породице имају по петоро деце; 331.640 породица има саме по шесторо деце; 289.771 породица благословене су са седморо и више деце.

Скраћене банке.

У последње време долазе међу свет банке по 10, 20, 50, 100 и 1000 круна, које нису читаве јер им је у ширини исечен један узак део (од 120 до 190 милиметара па су она крња дела опет састављена и залепљена провидљивом хартијом. Они који то раде, узимају оне уске исечене делове од разних банака из сваке банке је исечен други део па их саставе тако да добију после једну нову банку. Упозорава се народ да пази на банке које прима, јер оне које нису потпуне него крње, немају праву вредност, него губе са 10 постотака по вредности, јер су са толико краће. Кад сд добро загледа у банке, из којих је исечен један део, па су опет слепљене, може се подоста лако познати.

Исправка. У јучерашњем броју „Заставе“ у белешци „Читаво село прешло у Румуне“, подкрала се штампарска погрешка, где се говори, да село Сушка броји 6000 душа, а треба да стоји **650** душа, што се овим исправља.

Трговина.

НОВИ САД, 4. септ. 1903. године. Пшеница прве квалитете нова 7 фор. — —15 н. Пшеница средња 7 ф. — н. Пшеница лакша роба 6 ф. 80—90 н. Кукуруз 6 ф. 50—80 н. Јечам 5·30—50 н. Зоб 5·20—30 ф. —— н. Кукуруз у зрну 6 ф. 20—25 — н. у зрну нови — ф. ——— у клипу — ф. ——— н.

Маст 68 фор. Сланина сува 68 фор. димљена 68 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	42—43 нов.	живе
„ средњи . .	40—41 нов.	мере
„ лаки . . .	38—39 нов.	

Све од 1 килограма.

Теоци .	35—36 нов.	по клгр.
Јагњци	———	по пару фор.
Овци .	8—16	по пару фор.

Стање воде под Новим Садом.

3. септ. било је	1.61 мет.
4. септ. било је	1·62 мет.

Брзојави „Застави.“

Стигли 4. септембра.

Министарска криза.

Будимпешта. Још увек превлађује глас, да ће Сел саставити министарство, али многи сумњају у том.

Војничка побуна.

Шопрон. Потпуно је неистинита вест, да се побунила 18 та домобранска регемента.

Сазив аустријског државног сабора.

Беч. На опште наваљивање попустила је влада и сазваће држ. сабор 10. (23.) о. м. Сабор ће поднети два законска предлога: да се стави ван снаге законски предлог о повишеном броју регрута и да се дозволи обичан број војника, тако, да се могу пустити кућама они, који су одслужили три године.

Савет Бугарској

Беч. Велике силе ће поново и заједнички саветовати бугарској влади најозбиљније и последњи пут, да се окане пустоловне политике и да се не упушта у рат с Турском.

КОСТА ТЕОДОРОВИЋ
у ВИНКОВЦИМА
треба за своју гвожђарску радњу помоћника, који може одма ступити, а говори осим српски, немачки и мађарски.
638 1—3

Чувај децу од скрлетине — шарлаха.

У Србији постоји друштво за чување народног здравља. То друштво има својих одбора по свој земљи. Друштво се брине о томе, какви треба да буду станови, какав хлебац, каква постеља и слично. А издаје и правила, како да чува народ здравље своје и да се лечи. Друштво је издало упутство, како да чувамо децу од скрлетине — шарлаха. Доносимо ова разумљива и корисна правила:

1. У нас све више расте опака болест скрлетина — шарлах. Она тамани силну децу. Многа кућа од ње опусти.

2. Кад на дете наиђе болест, оно добије ватруштину, гушобољу и бљување, а сутрадан му избију по целом телу ситне црвене пегице; мало после, цела кожа детиња дође црвена као скрлет, те се у том црвенилу оне пегице једва виде.

У тој ватруштини и заносу многа деца умру.

3. И кад прође та права болест, надовежу се често на њу друге опасне болести, па многа деца од њих угину. Највише се надовежe водена болест.

4. Скрлетина је редња. Дете ти се може разболети, ако се меша са болесном децом, а и ако дира ствари, које је дирало болесно дете; па и здрав човек може унети болест у своју кућу, ако одлази у куће у којима има болесника од скрлетине.

5. Кад чујеш, да у твом месту лежи које дете од скрлетине, добро пази шта радиш. Ако нас послушаш, твоје се дете неће поболети. Ради овако:

Не иди никако у кућу у којој има болесник. Не пуштај ни друге из твоје куће да обилазе болеснике.

Не идите ни ти ни твоји укућани на прат њу и на дућу, кад ко умре од скрлетине. Ни бабама не дај да иду.

Не узимај ни за живу главу ни једну ствар из куће, у којој неко болује од скрлетине.

Држи чисто и кућу и двориште. Сви у кући перите добро руке, лице и гушу, и пазите да вам буде одело чисто.

6. Ако ти се дете није сачувало, него добије ватруштину, гушобољу и бљување, ти га тог часа положи у постељу, а сву другу децу одмах одвој од њега. Ако ти који рођак нема деце, ти твоју здраву децу пошљи у његову кућу. Ако немаш такве родбине, одвој децу у другу собу. Главом се не шали и не пуштај да ти се здрава деца мешају са болесним. Ни туђу децу не пуштај болеснику, да се болест не пренесе и у друге куће.

Тако чувај болесника докле год не оздрави.

7. Болесника нека ти гледа само једна жена. И ти и сва друга чељад не одлазите к њему.

Та жена нека се не меша са здравом децом, нека се држи чисто, нека пре јела добро пере руке.

8. Болесно дете држи у соби најмање месец дана — докле год не прође перутање коже. За све то време пази добро на ово:

И болесника и постељу и собу држи сасвим чисто.

Његовом чашом, кашиком и осталим посуђем нека се осим њега нико други не служи.

Његове прљаве пешкире, кошуље и друго рубље не мешај са осталим рубљем, него одмах потопи у бакрач и метни на ватру да ври најмање пола сахата, па после опери сапуном.

Кад болесника пусти ватруштина, држи га топло, да не назебе.

Храни га само млеком. Друга ће му храна шкодити.

Кад му се кожа почне перутати, ти га сваки дан намажи чистим салом или павлаком.

9. Кад се кожа исперута и кад дете оздрави, немој га нипошто пуштати међу осталу децу. Прво уради ово:

Све његово рубље, одело и постељске хаљине потопи у бакрач и метни на ватру, да ври најмање пола сахата. После све испери сапуном.

Дете окупај два пут у топлој води и добро опери сапуном, па му онда обуци све чисто. Тек тада пусти га међу другу децу.

Собу окречи, а патос, врата и другу дрвенарију премажи густим кречом, па кад се осуше, изрибај цеђом

Кад све то урадиш, отвори на соби врата и прозоре, па нек стоје отворени 24 сахата.

10. Ако нећеш да доживиш жалост, ти нас добро слушај. Послушај ово и себе и деце твоје и твојих пријатеља ради. А добро упамти још ово:

Чим ти се дете разболи, одмах позови лекара у помоћ. Само њега слушај!

Бабе не слушај!

Друштво за чување нар. здравља.

Књижевни приказ.

Издавачка Књижарница Пахера и Кисића у Мостару, издала је у своје вријеме проглас, у коме је јавила да је одкупила познато и ваљано дјело Константина Н. Ненадовића: »Живот и дела Великог Ђорђа Петровића, Кара-Ђорђа, Врховног Вожда, Ослободиоца и Владара Србије. Живот његових војвода и јунака«. Као градиво за српску историју од 1804 до 1813. године. — Ово је дјело у двије књиге великог формата. Прва књига износи LXV и 548 страница са 14 литографисаних слика, а друга LXVIII и 842 странице, са 19 литографисаних слика.

Браћа Савићи у Београду отпочели су ово дјело прештампавати, и то без ичијег знања и одобрења, те тиме не само оштетили интерес ове књижарнице, него одузели и право издавачево.

Стога књижарница Пахера и Кисића, озлојеђена на поменути поступак Браће Савића, одлучила је да дјелу обали цијену, тако да ће га моћи и најсиромашнија српска породица набавити. Оригинална је цијена дјелу круна 10·10. Сад се распродаје уз цијену од круна 6·00. — Дивотне корице, које је ова књижарница у свом књиговезачком заводу израдила, продају се по једну круну. Повезано дјело продаје се по круна 10. — Дјело се разашиље уз поузеће. — За Краљевину Србију повјерена је распродаја Г. Јови Лазаревићу, благајнику »Задруге за подизање зграда«, Београд, Теразије. Г. Лазаревић распродаје дјело по 7 динара.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ
на
„НЕВЕН“
ЧИКА ЈОВИН ДЕЧИЈИ ЛИСТ СА СЛИКАМА
за год. 1903/904.

Почетком месеца септембра о. г. почиње „Невен“ за нову школску годину 1903. и 1904 излазити. Позивамо све пријатеље овог дечијег листа, а нарочито г. г. учитеље и свештенике, сл. црк. општине и школске одборе, да се за времена на „Невен“ претплате.

Цена је „Невену“ 6 круна на годину, на две трећине године 4 круне, на једну трећину године 2 круне.

За Србију и остале стране земље 8 круна на годину.

Претплата се шаље **једино** у Нови Сад на **Администрацију „Невена“**. (Administracija »Nevena« Ujvidék.)

СРБИН,
вичан у **трговачким, економним и агентурским пословима** тражи преко администрације »Заставе« под шифром **Б.** у тој струци добро и стално место. — Сведоџбе добре. Говори српски, немачки и мађарски. — Ступити у радњу може 1. или 15. октобра.
727 2—3

КЊИГОВОДСТВО
и све комптоарско знање учи темељно за врло кратко време (трговачке помоћнике и преко писма) и на захтевање ђаци полажу испит на бечким трговачким школама. Цена за пензионат умерена. — Проспекти бадава — Примање у свако доба.

Професор Ј. Моган
724 2—6 у Вршцу.

ШПЕЦЕРАЈСКА И МЕШОВИТА ТРГОВИНА
РАЦКА ПОПОВИЋА
У МОЛУ (Mohol)
потребује једног млађег спомоћника и једног шегрта.
725 3—3

НАЈБОЉЕ и НАЈЕФТИНИЈЕ
БОЈЕ, ЛАКОВА, ПЕМЗЛЕ И БРОНЗА
може се добити у новооствореној радњи
БОЈА, ЛАКОВА, ПЕМЗЛЕ БРОНЗА И Т Д. КОД
Д. КОДА
У НОВОМ САДУ
КОМИСИОНА РАДЊА 262 20—52
БЕК, КОЛЕРА И ДРУГА
У БЕЧУ, БЕРЛИНУ И ЛОНДОНУ.

МАНУФАКТУРНА РАДЊА
МИШЕ НИКОЛИЋА У ИНЂИЈИ
треба два старија помоћника. Морају бити изврсни продавци. Плаћам 50 круна месечно, кост и квартир. Првенство имају који говоре српски, немачки и мађарски. Ступање одма.
730 2—4

КУЋА
НА ПРОДАЈУ.

Продајем из слободне руке, а под добрим условима налазећу се кућу у Пејићевој улици број 21. заједно са баштом засађеном лепим воћем и лозом. Кућа је у добром стању са три собе, кујном, шталом, шупом, магазином, чардаком и бунаром у дворишту, а са добром оградом.

Купци нека се обрате за ближа извешћа на власника

Тошу Јовановића-Вакин
722 2-2 у Новом Саду.

НОВОДОЗВОЉЕНИ
ВАШАР
У ЧЕРЕВИЋУ

дана 19. и 20. октобра 1903 п. р. к. одржаваће се први дан са марвом, а други дан са робом. Дотеривање сваковрстне марве из здравих крајева дозвољено је.

729 2—3 **Поглаварство черевићско.**

ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА
Велимира Радака
у Митровици.
„Ракетли“ жабица
„РАКЕТЛИ“ разних ватромета и бенгалске ватре у свима бојама.

НЕ ТРЕБА САПУНА ВИШЕ
прашак за прање веша без сапуна цеђа и соде.

Гром
најјача есенција. Од једне литре грома добије се 20 литри доброг сирћета.

Емајл лакова за мазање разних кућевних ствари, **лакова** за **патос** у свима нијанцама.

Минералних вода, шпанских лековитих вина, шампањера, медицинал-коњака.

Роба фришка, цене умерене. 604 6-6

Адресар.

Под овим насловом доносићемо АЗБУЧНИМ *редом (и по местима и по презименима) фирме и имена трговина, занатлија, гостионичара, новчаних завода, разних подузећа, адвоката, лечника и т. д. — Ове ће адресе излазити 52 пута годишње, и то 30 пута у бројевима од петка, који су распрострти у више хиљада примерака. Околина која долази у та места била би обавештена, где да се обраћа за своје потребе. А и иначе ако хоћемо да радимо један с другим, треба да се знамо и познамо. — Они, који још нису уврћени молимо да се обрате администрацији „Заставе“.*

Баваниште.

Ђ. Јовановић, гостионичар преко од општ. куће.

Будимпешта.

А. Мудрински, ципелар, vás u. kerepesi út sarok.

Бела Црква.

Браћа Ђорђевић-Панчић мануфактурна и моде трговина, „код белог голуба“ у сопств. кући.

Јоца Стефановић, шпецерајска и деликатесна трговина код главе шећера.

Коста Костић, шпецерија и дивљачи трговина.

Вел. Бечкерек.

Живојин Терзин, мануфактура код Баче свирца.

М. Михајловић Јарковчанин, памучар. трг.

Новчани заводи:

Српска задруга за штедњу.

Плаћа на улоге $4^1/_2$%, а својим члановима 5%.

Држи цензуру сваког раденог дана.

Беч.

Велимир Бингулац, комисионарска радња Wiedener Hauptstr. 10. II. St.

Перо Десић,

Главно заступништво Краљ. Срп. Извозне Банке за Аустрију, II. Obere Donaustrasse № 93.

Ст. Бечеј.

Стева Живковић, лецедер, црквена ул. 1031.

Винковци.

Филијала творнице намештаја и покућства:

Божић и Мецинг из Осека.

Вировитица.

Филијала творнице намештаја и покућства:

Божић и Мецинг из Осека.

Вршац.

Мита Матејић, фабрика саламе продаја на велико и у 5 кила пакетима.

Сава Томић-Печена, хотелијер код „Париза".

Вуковар.

Никола Бингулац, кројачка радња, гл. пијаца.

Жабаљ.

Коста Михајловић, шпецерајска, гвожђарска, и креча трговина и гостионица.

Новчани завод:

I. Задруга Срба Шајкаша за међусобно помагање и штедњу.

Плаћа на улоге 6%. — Дани цензуре су вторником и суботом.

Земун.

Др. Јован Радивојевић-Вачић, адвокат.

Др. Миливој Бабић, бранилац у казнен. стварима.

Миливој Савић, трговина мешовите робе и стовариште шљивовице.

Ириг.

Мануфактурна трговина:

Коста Матић.

Ђорђе Пуљо, гостионичар и хотелијер.

Лазар Недић, стаклар преко од велике чесме.

Горњи Карловац.

Никола Дубајић, гвожђарска трговина.

Миле Куга, гвожђарска трговина.

Браћа Милићевић, мануфактурна трговина.

М. Влатковић, трговина готовог одела.

Срем. Карловци.

Вински продуценти:

Др. Ђорђе Красојевић адвокат и заступник српских народних црквених фондова.

Др. Миша Михајловић, градски физик, вински продуцент.

Петар Ршић, воскар и колачар.

Ђорђе Секулић, мануф. и кратке робе трговина.

Јосим Живановић трг. меда и пчеларски ствари

Ст. С. Јанковић шпецерајска трг., главна пијаца.

Ст. П. Момчиловић шпец. трг., коже и вина.

Велика Кикинда.

Светозар Новаковић, уметнички бравар.

Сергија Којић, дрворезац и позлатар.

Ђура Милић, трговина разне пернате живине.

Младен Христифоровић, кројач, главна ул.

Петар Ракић кројач свештенич. и мушког одела.

Милош Тешић кројач војног и цивилног одела.

Миливој Лотић, мануфактурна трговина.

Никола Милић, месар, продаја масти и сланине.

Стеван Радонић, израда црквених утвари.

Урош Малогајски, папуџија.

Милан Вукић, сарач.

Живан Чоков, сатлер и лакирер.

Васа Гајин, дрндар и кабаничар.

Миша Ђуричин, четкар.

Пециво равије и трговина шљивовице и комовице:

Ђока Недучин и друг.

Шпецерајске трговине:

К. М. Мирков, главна пијаца.

Мил. Т. Мирков „код лубенице", код срп. цркве.

Александер Ранков.

Митровица.

П. А. Искрић, галантеријско-помодна трговина.

Д. С. Јовановић и др. мануфактурна трговина.

Ник. Ненадовић, шпецерајска трг. код Арапина.

Радивој Николајевић, шпец. трг. на вел. и мало

Велимир Радак, шпецерајска трг. код „Лава".

Продаја и куповина малих и великих дуката.

Мирослав Спајић, мењачница.

Срп. ципеларска задруга, »Српски Дом«

Ново уређено са ацетил осветљено свратиште:

Тале Стефановић, близу главне пијаце.

Погребно подузеће „Хуманитет"

Ђоке Давидовца.

Нови Сад.

Адвокати:

Др. Миливој Григоријевић, грчка ул. 10.

Др. Бранко Илић, ћурчијска улица број 11.

Др. Паја Јанковић, грчка улица број 7.

Вербери:

Владимир Угришић, лебарска улица број 6.

Милутин Милићев, ћурчинска улица број 21.

Винарска радња:

Александар Адамовић, пецара комовице, шљивовице и коњака, — продаја на мало, господска улица број 8. и житна пијаца број 10.

Воскари и колачари:

Мија Чупић, ћурчијска улица број 30.

Галантеријско-помодне трговине:

Браћа М Поповићи, главна улица.

Гвожђарске трговине:

М. Вулпе, код „Плуга", темеринска улица бр. 12;

Антон Георгијевић, код „Златног звона", главна улица број 4., преко од владичиног двора.

Гостионичари и хотелијери:

Стева Димитријевић, код „Камиле".

Тима Јерковић, кисачка улица.

Вуја Пуповац, лебарска улица број 3.

Јован Ђорђевић, темеринска улица број 17.

Ђурица Ракић, темеринска улица број 31.

Стева Видаковић (Врга).

Зидари:

Васа Каћански, Фрање Листа улица број 7.

Босанска кафана са конаком, футошка ул. бр. 18.

Мехмед Арнаутовић-Тешњак.

Јорганџије:

Зорка Милићева, житна пијаца бр. 11.

Казанџије:

Милан Т. Јовановић, казанџијска улица.

Књижаре:

Милан Ивковић, преко од владичанског двора.

Глиша Лазаревић, дунавска улица број 5.

Браћа М. Поповићи, главна улица.

Творница каруца и кола:

Јован Мунћан, кисачка улица.

Књиговезачке радње.

Милан Манојловић, ћурчијска улица бр. 6.

Кобасичари:

Филип Михајловић, продаја масти на велико и мало, житна пијаца.

Кројачке радње:

Теодор Гајић, лебарска улица бр. 12.

Витомир Ф. Куруца, дунавска улица број 4.

Мита Томић, кулунџија, преко од саборне цркве.

Лекари:

Др. Јефта Стојаковић, главна улица бр. 25.

Др. Ђура Трифковић, главна улица број 24.

Мануфактурне трговине:

Петар Матић, код „Беле Лале", главна ул. 11.

Мануфакт. памука и срп. платна тргов. „код 2 чобана"

Косте П. Миросављевића, ћурч ул. бр. 24.

Гавра Ј. Полит, код „Златн. Лафа" гл. ул. 15.

Мерници:

Стеван Славнић, главна улица број 25.

Машамодска радња:

Анка Попов, главна пијаца 14., до апотеке

Новчани заводи:

Српска задруга за међусобно помагање и штедњу у Новоме Саду

Основана 1870. год.

Цензура: сваког понедељника среде и петка, свагда у 10 сати пре подне.

Српска Учитељска Новчана Задруга

у црквеној кући, житна пијаца број 3.

Стовариште мушког и женског одела:

Капамадија и Вонди, главна улица број 3.

Осигурање живота и ренте:

Коста Шипош, гл. инспектор за Бачку и Срем „холандског осиг. друштва" — Петефи ул. 30.

Опанчари:

Прва Српска опанчарска задруга, у Чавићевој кући, главна улица бр. 6.

Памучарска трговина:

Јован Т. Чавић, код „Преље", главна улица.

Једина чисто платнарска радња:

Давид Ћурчић, главна улица у сопственој кући.

Произвађач пероноспоре-штрцаљки:

Милан Т. Јовановић.

Продавац птица:

Лазар Лучић, темеринска улица.

Погребна подузећа:

„Конкордија" Ђуре Стојковића, ћурчијска ул. 15.

Паја Марковић, дунавска улица.

Филијала творнице покућства:

Божић и Мецинг, из Осека, дунавска улица.

Папуџије:

Милан Радујков,

Подузимачи за иконостасе и Христове гробове.

Лука К. Алексијевић.

Никола Ивковић, дунавска улица.

Радња свештеничких хаљина, појасева и шешира:

Никола Ивковић, дунавска улица.

Обнављање старих иконостаса и св. икона:

Лука К. Алексијевић.

Набављање црквених звона:

Лука К. Алексијевић.

Трговина барјака и застава за школ, певачке дружине и друштва:

Лука К. Алексијевић.

Набављач стаклених прозора са светитељима:

Лука К. Алексијевић.

Трговина са рибом на велико и мало:

Фрања Ловрековић, Сечењијева улица 9.

Сарачи:

Тодор Никетић-Бошко, дунавска ул. 10.

Фабрика сирћета и сирћетне есенције:

Милан Лакић и др. главна улица.

Стовариште надгробних споменика:

Паја Марковић, дунавска улица.

Стаклари:

Тоша Алабурић ћурчијска улица бр. 12.

Сликарски уметнички завод:

Иван Ј. Стојковић, главна улица бр. 25.

Трговина црквених утвари:

Лука К. Алексијевић.

Милан Ивковић, преко од владичина двора.

Никола Ивковић, дунавска улица.

Цветарница и вртарница:

Војина Јовановића, дунавска улица бр. 3

Ципеларске радње:

Прва српска ципеларска задруга. Стовариште ћурчијска бр. 11. — Радионица гл. ул. 3.

Младен Ивошевић, у кући Матице Српске.

Кузман Јуришић, дунавска улица бр. 22.

Ћурчијске радње:

Милан Винокић, ћурчијска улица број 8.

Гавра Нецков, ћурчијска улица број 16.

Ђорђе Пушић, ћурчијска улица.

Шпецерајске трговине.

Ђока Мољац, кисачка улица.

Стојановић и Радовановић „код лафа" гл. ул.

Давид Ћурчић, глав. улица у сопственој кући.

Шпецераја, материјала, боја и варива трговина на велико и мало.

Никола Димовић, код „Црвеног рака".

Штампарије:

Српска штампарија Браће М. Поповића.

Српска штампарија дра Свет. Милетића.

Трговина свештеничких шешира и ћалепуша:

Петар Маркуш, главна улица.

Осек.

Творница покућства и атеље за декорације:

Божић и Мецинг, горњи град.

Панчево.

Љуба Радивојевић, лицидер, кућа срп. црква. општине.

Ђура Димитријевић, житарска трговина.

Јоца Вићановић, кафана „Национал".

Др. Стев. Јовановић, лекар, Гроздонова ул. 6. ординира од 11—12 пре и 2—3 сата по подне.

Миливој Матић, мерник, мађар-улица број 5.

Новчани заводи.

Прва панчевачка српска ратарско-занатлијска задруга за штедњу и предујам.

Плаћа на улоге 5%.

Цензура се држи: уторником и петком.

Обућарска радња. Основана 1861. год.

А. Милорадовић, Велико стовариште чизама, ципела и папуча на мало и велико.

С. Суботић, стаклар, преко од св. савског дома.

Шпецерајске трговине.

Рада Јовановић код „Грозда" код успен. цркве.

Д. Ђонин, код „Златне Крушке".

Нем. Паланка.

Гвожђарска и шпецераја трговина:

Марко Марцикић.

Перлез.

Коча Поповић, мануфактурна и шпецераја радња.

Коста Ракић, мануфактурна и шпецераја радња.

Рума.

Помодно-мануфактурна и конфекциона радња:

Бранко М. Спајић, „код златне круне."

Данило Удицки, шпецерајска трговина.

Бранко Богдановић, шпецерајска трговина.

Новчани заводи:

Румска Штедионица

(основана 1871. год.)

уплаћена деоничка главница К 60,000. Резервни фонд К 180,000. Улоге укамаћује са 4%. $4^1/_2$% и 5%.

Сегедин.

Милошко Марков, гостионичар, iskola u. 14.

Милан Недељковић, власник извора горке воде

Велимир Јовановић, шпецераја и боје радња.

Шандор Мајски, шпецерајска трг. iskola u. 3.

Сомбор.

Јаша Гргуров, гвожђарска трговина

Паја М. Викар, мешовита радња, и са сиром

Душан Даљчев код „Даљца", мешовита и пића трговина. Стовариште сомборска сира.

Даша Грујић, памука, и мешовита трговина

А. М. Антић, стовариште пива.

Стеван Николић, шпецерајска трговина.

Чаково.

Браћа Миче насљедник, мануфактурна тргов.

М. Чарнић, шпецерајска трговина, главна пијаца.

Шид.

Милан Шалош, гостионичар и хотелијер.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду